

ROJAVNIK

Leto IV., št 1

V Ljubljani, dne 15. januarja 1934.

Cena Din 1.—

V novo leto

Z velikimi nadami stopamo v novo leto, ker smo uverjeni, da so zadobila stremljenja in hotenja, ki jih zastopa naš list, odmev in priznanje široke javnosti pri vseh slojih, stanovih in poklicih. Zato gremo z novim veseljem na delo, da poglobimo našo slovensko in jugoslovansko zavest, da vzbudimo pri vseh naših sorojakih ljubezen in spoštovanje do naše prelepe slovenske zemlje, ki je razkosana in razdeljena, ter da pripomoremo do tega, da bo prijetno, domače in zadovoljno bivanje vsem rojakom na naši zemlji, ki je že stoletja edino naša slovenska last, in je ne pustimo nikdar za torišče in izrabljanje vseh onih, ki mislijo, da smejo z malimi narodi postopati kot se jim ljubi. Zato bo naša naloga tudi v bodoče, da delamo z vsemi silami za duhovno in gospodarsko združenje vseh sil našega naroda, najsi pripada v skupnost te ali one države. Ne poznamo mej, ki bi ločile brate istega jezika in iste krvi, ker nam je skupnost zajamčena po vseh naravnih in božjih pravicah. In toliko časa ne bomo mirovali in vsepovsod zahtevali svoje pravice, dokler ne bomo vsi

»pod streho hiše ene«.

Stiske zadnjih let groze z nezmanjšano silo pri večjem delu vsega ljudstva na zemlji. Neurejenost gospodarskih razmer je privedla svet že na rob propada in množice ne vidijo nikakega zboljšanja in preokreta na zdravo, solidno stališče. Zato iščejo izhoda iz strašne gospodarske in socialne stiske. Potrebno pa je poslušati glas onih, ki so v bedi, pomanjkanju in stiskah ter urediti vse javno in zasebno življenje v pravcu, ki bo zadovoljil, če ne vseh ljudi, pa vsaj veliko večino izmed njih. Naš klic po pravičnosti in pravilni preureditvi dela se bo tudi v bodoče razlegal povsod, kjer je potrebno, da ga čujejo oni, ki odločujejo o usodi ljudstev in narodov.

V ozki zvezi z resnično pravičnostjo je naše geslo po veliki svobodi, ki mora biti podlaga za uspešno in trajno delo nele posameznikom, temveč tudi vsej naši skupnosti. Zavedati se moramo in poudarjati moramo neprestano, da ni mesta v družbi za onega, ki tepta osnovna načela svobodnega prepričanja. To načelo mora veljati ravno v sedanjih dobi, ko se teptajo z raznimi fašističnimi, hitlerjevskimi in komunističnimi režimi osnovne pravice človečanstva.

Ker smo trdno prepričani, da je le v miru mogoč napredek človeštva, in ker smo na lastni koži občutili vse grozote vojne, smo za mir. Uverjeni smo, da nam bo mogoče le v miru razviti vse svoje sile napredka in procvita. Vemo pa tudi, da bo mogoče le mirnim potom z velikimi sosednjimi državami uresničiti naše stremljenje po kulturni in gospodarski osamosvojitvi in združitvi vseh delov našega razkosanega naroda.

Mir, svoboda, pravičnost nam bodo tudi v bodoče geslo in zvezde vodnice pri vsem našem delu.

Prihaja slovanski čas

II.

S prihodom slovanske dobe je v nujni zvezi razvoj Rusije in njen podvig k človečanstvu. V prvem delu tega članka smo govorili o značaju ruskega boljševizma; je pa potrebno, da si ga ogledamo nekoliko bliže, preden zamoremo soditi o njegovem poslanstvu v bližnji slovanski dobi.

Poglejmo mu kar naravnost v hladno lice. Njegova temeljna ideologija je: blaginja proletarijata, enakost, svoboda; vse zemeljske dobrine pripadajo le delovnim slojem. Vse prav. Toda načela njegova vele: brezkompromisna borba, neprestani napadalni boj vsem ostalim slojem in stanovom, nepomirljivo sovraštvo buržujem, smrt vsem nasprotnikom komunizma. Skratka: nasilje, teror. Na eni strani altruizem, na drugi smrtno sovraštvo. Dve nasprotujoči si načeli. Obe so boljševiki izvajali in izvedli: prvo samo v teoriji, a drugo v praksi z vso brutalno doslednostjo. In s tem so zadali svojemu nesmrtnemu evangeliju pečat smrtnosti. Kajti boljševizem je bil v krvi spočet, v bestijalnosti, v zverstvih. In kdo more ljudem, ki imajo na vesti toliko umorov, prisoditi trajno gospostvo? Sadizem je bil v njih, sadizem po krvi, bestijalnost, kakršno bi zamogli prisoditi kvečjemu azijskim plemenom starega veka. Zgolj iz sadizma so morili buržuje, deco, devojke, dijakinje, starke, duhovne in kmete. Ne v silobranu, ne zato, ker bi bil v nevarnosti »rdeči teror«, katerega ni tedaj nihče ogrožal, temveč zgolj iz naslade po krvi. In ljudstvo je gledalo in molčalo...

Zakaj smo to omenili? Da damo posebnega poudarka svojim temeljnim načelom: mir, svoboda, pravičnost. S tega svojega temeljnega stališča mi dosledno odklanjamo vsako nasilje, naj prihaja od fašistovskih, sovjetskih ali katerihkoli teroristov. Mi odklanjamo nacionalne fanatike črnih, zelenih in rjavih sraje prav tako, kot obsojamo grehote nekdanjih caristov in sedanjih sovjetov. Smo v svojih načelih dosledni, zato lahko z vso pravico te metode odklanjamo in obsojamo. Sovjeti so se, kakor sami trdijo, stotero zmaščevali nad caristi; a prišel bo tretji, ki se bo zopet v dvojni meri osvetil sovjetom. In kje bo konec večnim osvetam, pod katerimi trpi rusko ljudstvo?

Svetovni modreci si belijo glave, kako je zamoglo to krotko in blago rusko ljudstvo nenadno poroditi take krvoloke. Nekateri sodijo, da klima in zemlja delujeta na rusko dušo, ki je podvržena večnim spremembam v naravi: mraz, vročina, viharji, tišina, neizmerna dalja, trpljenje, hrepenenje. Vse to je izbičalo ruskega človeka — in ko je zaslišal nove apostole oznanjati evangelij zemeljskega paradiza, tedaj je ruskega človeka zgrabil pohlep po tem blagru tako silovito, da je zgubil razsodnost in se predal razgaljenim gonom. Tako si razlagajo nekateri modreci. Kako je pa že rekel Napoleon? »Razdraži kdaj tega dobrega, blagega Rusa, pa plane iz njega Tatar.« In resnično je v ruskem narodu precejšnja doza azijske krvi, in glavni teroristi in

krvoloki v boljševiskem pokretu so bili in so židje, Mongoli, Tatari, Madžari in drugi sovražniki slovanstva. So torej vsa njihova »altruistična« načela otipljiva, na dlani vidna. Neslovanske so sadistične orgije, neslovanska je perfidnost, ki ima svoj izvor v rumeni rasi. Tatarski teroristi niso še nič drugega kot kart. Igrajo ramreč sila previdno, in poslednji adut, bodo skušali z vso brutalnostjo prebiti slovanstvo miselnost v ruski duši. In kakšen bo njihov poslednji adut? Nov jezik. Esperanto najbrž ne, ker ta je italijanski, torej last buržujev. Sovjeti bi utegnili skovati »sovjetski« jezik, ki naj bi bil, recimo, tipično proletarski. Kako velik ob odpor v slovanstvu ruskem narodu, to dobro vedo gospodje sovjetski židje, toda poskusili bodo.

Slovanstvu Rusu so iztrgali in cinično porušili njegove tri glavne svetinje: religijo, družino pa kmetstvo občestvo. V nadomestek temu so dali kmetom kolektivno mašino, družini kasarno, a religiji kult materije. Vse protinaravno. Človek ima dve telesi: vidno, otipljivo telo ter nevidno, duhovno. Katero je močnejše, zavisi od raznih vplivov, vendar pa je duhovnost v stanu telesnost dvigniti, ozdraviti ali pa popolnoma ubiti, razjesti do golega, medtem ko telesnost nima na duhovnost tako silnega vpliva. Zatrmo v človeku duhovnost, ostane mu le še živalski nagon: pohlep po telesnosti, po materiji. Materijalist pa nima vesti, nima čuta do bližnjega, ne more imeti smisla za socijalno pravičnost. Dalje govorimo o družini. Razdejanje družinske skupnosti je prav tako protinaravno. Ne bomo o tem mnogo filozofirali, temveč ta svoj argument podkrepimo kratko in enostavno: kar pogledjmo prirodo! Živalstvo ima svoje družine, živi v družinah, se v družinah plodi — in živalim je družina svetinja prav tako kot je svetinja ljudem. Kako prirojena je družinska skupnost posebno Slovanom, pričujejo njihove staroslavne zadruge.

Dalje skušajo sovjeti z vsemi razpoložljivimi sredstvi vteptati ruskemu mušiku v glavo sistem kolektive. So pa sila slabi zidarji, ker zidajo stavbo pri vrhu in ne pri temelju. Kaj je kolektivno gospodarstvo? Zemlja ni last posestev kmetov, temveč je skupna last kolhozov (poljedelskih okrožij), prav tako živina, orodje, stroji, hiše in vasi. Vse je last vseh, vsi naj enako delajo in enako uživajo dobrane zemlje. So to krasna načela, sličijo nekako nekdanjim slovanstvom zadrugam, vendar pa je v bistvu to čisto nekaj drugega. Nekdanje rodovince je spajala v zadruge rodovinska, krvna skupnost, zadruge so tvorile bratstvo, a bratstva županijo. Ta skupnost je bila spojena čisto naravno, neprisiljeno. Kolhoze pa so nenaraven stvor, usiljen po bajonetih. Za kolektivno treba človeka najprej duhovno pripraviti, to je vzgojiti mu čut do bližnjega. Šele tedaj, ko bo ruski mušik ali pa naš kmet videl v svojem sosedu zgolj brata, ne samo videl, tudi občutil, tedaj šele bo imela kolektivizacija upeh. Sovjeti tega niti poskusili niso, temveč nasprotno: najprej so ruskemu kmetu obljubili grofovsko zemljo in ko je mušik prav spricho tega slepo drvel za rdečimi apostoli, so nato ti podirali v njem moralo, ščuvali ga proti Bogu in moralnemu nazoru, pitali ga s slepim sovraštvom do vsega kar ni rdeče, ter s tem podrli v njem še tisto bore malo nesebičnosti in čuta do bližnjega. Treba pomisliti, da živimo v materijalistični dobi, ko vsakdo hlepi po osebni lastnini, a v dvojni meri so lačni zemlje kmetje, ki so stoletja tlačani grofom, stoletja koprnili po gruntu, dasiprav po bornem koščku zemlje, samo njihova last naj bi bil, popolna last. In kako naj bi se zdaj ruski mušik kar čez noč odpovedal svoji zemlji, ki jo je komaj dobil in vzljubil? Zato je sistem kolektivizacije brezmejno krut in hluden računarski stroj in tank. Porušil je vso idiličnost kmetstva in njegov sentiment, a kar je najhujše: ubil je v mušiku ljubezen do grude in vso zasebno vnemo do dela. Kajti kolektivizacija je po našem pojmovanju dobesedna kaka: vsi kmetje so delavci (tlačani), ki delajo predpisano število ur na dan, pod primernim nadzorstvom seveda; zemeljske pridelke znašajo vsi na en kup, potem pa pride

rdeči erar, pa zaseže glavni del zase, tlačanom pusti del tega, toda jim poprej preišče bajte, ako si niso morda že kaj žita samovoljno prilastili. Ta setev ne obeta torej mnogo žetve, kajti njeno seme je padlo na neplodna tla.

Nekaj drugega je pa sistem petletke. Je to ogromen računski stroj, ki golta kri ruskih delavskih množic, a ima v pogledu osamosvojitve brez dvoma tudi obilno svojo pozitivno plat. A kakšne dobrine ima do danes od vsega tega ruski narod sam? Pol milijona mrtvih, ki so poginili v prosopeh petletke na Soloveckih otokih in drugih taboriščih robijašev.

Premotri smo ruski pojav nekoliko globlje radi tega, da bomo zamogli v prihodnjem članku jasneje presoditi poslanstvo Slovanov v nastopajoči dobi ter ji določiti tudi približno obliko. Slovanu je ponižnost prirojena, treba ga je bičati, sešibati do krvi, da se šele zgane in se samega sebe zave. Mšč.

Govor

gov. Ivana Marinka, zastopnika bojevnikov, na velikem manifestacijskem zborovanju v Ljubljani, dne 7. januarja 1934.

Spoštovani zborovalci! — Dragi tovariši!

Pozvan sem bil, da povem na današnjem zborovanju misli in poglede, ki jih ima kmečko ljudstvo na naš bojevniški pokret in na naloge, ki jih ima izvršiti naše gibanje že v bližnji bodočnosti. Preden to storim, pa naj bo dovoljeno pojasniti vam, spoštovani zborovalci, zakaj sem bil baš jaz poklican tolmačiti misli in poglede našega podeželskega prebivalstva na današnjem zboru. Zgodilo se je to iz povsem stvarnih in umljivih razlogov, ker sem bil rojen v kmečki hiši, sem zrastel na kmetih in sem tudi v dobi mojega študija ostal prepojen z miselnostjo moje domače kmečke strehe ter še danes spadam tudi dejansko med člane svoje kmečke rodbine.

O kmetu in o delu zanj se je v naši javnosti zadnjih 10 let veliko govorilo. Pristaviti pa moram, da je bilo pri vsem tem več besedi in obljub, kakor pa dejanj in dobre volje. V naši bojevniški organizaciji tvori podeželsko ljudstvo temeljni steber, kar je le naravno, ker je v Jugoslaviji, a tudi v Sloveniji samo kmečki življenjski najštevilnejši. Vi vsi, ki ste se na kakršenkoli način udeležili zadnje svetovne vojne, veste prav dobro, da so bili bataljoni in kompanije, a tudi strelski jarki napolnjeni predvsem z ljudmi kmečko-delavskega stanu. Vi vsi veste, da so med vojnimi ujetniki, vojnimi invalidi tvorili pripadniki kmečkega prebivalstva veliko večino. Vi vsi, ki ste trpeli v ujetništvu in na frontah, pa tudi veste, da je kmečko-delavski človek vse nadloge in težave najlažje premagoval, veste, da si je ta človek v vsaki težki situaciji znal pomagati. Znal je poprijeti za vsako delo in za sebe in za svoje tovariše storiti največ od vseh v tistih težkih okoliščinah. Naravno je tedaj, da bo v našem bojevniškem pokretu to moralo biti upoštevano in da tega odličnega družabnega činitelja našega naroda ne bo mogoče prezreti v nobenem primeru. Pojdimo v vsako vas, v vsako naselje, v človeška bivališča na polju ali v gori, prav bomo našli tovariše iz težke in mrke dobe, ki jo predstavljajo leta svetovne vojne.

Ta zavest skupnosti se je rodila iz skupnega trpljenja na frontah, v ujetništvu in v bolnicah. Mnogi so izšli iz te borbe bolni, mnogi pohabljeni, a mnogi naši tovariši so umrli, zapuščajoč za seboj žene in otroke, ki se danes sami, često od vseh pozabljeni in zapuščeni, morajo boriti za plodove svoje zemljice brez vsake trdne opore hišnega gospodarja in rednika, ki je odšel z doma zdrav in močan, a se ni vrnil nikoli več.

Naše kmečko ljudstvo, kadar bo pozvano v vojno, se ne bo odzvalo pozivu iz samega veselja do borbe, do vojne, ah iz hrepenenja po doživljajih, temveč iz čuta do dolžnosti, ki izvirajo iz skupnega sožitja, iz skupnega občestva. Po

svoji duši, po svoji miselnosti, po svoji veri, je kmečko ljudstvo povsod izrazito **miroljubno** in gre v borbo samo takrat, kadar ga kličejo na obrambo **ogroženi interesi domovine**. Domovina pa je v očeh kmečkega prebivalstva **kmečki dom**. Ta kmečki dom ima veliko nalogo, da leto za letom pridobiva iz zemlje dobrine, ki jih potrebuje vse človeštvo za svoje preživljanje. Pri obdelovanju svoje zemlje in pri delu v gozdu, na njivi, na travniku, v vinogradu, je stopil ta kmečki delavec v najožji stik z vsemo-gočno naravo, z deloma nam nepoznanimi silami velikega stvarstva ter je zato po svojem poklicu božjemu stvarstvu najbližji. Naravni elementi mu pomagajo pri delu, nebo mu pošilja sonce, roso in dež, a često tudi nevihte, točo in poplave, ki njegovo delo uničujejo. V borbi in v skupnem sožitju z naravnimi elementi se je miselnost kmečkega ljudstva izoblikovala in je zato močnejša od ljudi, katere je življenje poklicalo v tovarne ali pisarne, kjer se učinke naravnih dogajanj v svetovju ne občuti v takšni veliki izmeri kot na planem. Zato je kmečki človek previdnejši, veliko pomišlja preden se odloči za kakšno dejanje. Zato pa je tudi odpornejši in vztrajnejši pri delu, ko ga začne. Pri kmetu imamo priliko opazovati, da se vedno odloči pred vsem za **pametne stvari**, vojna pa, ki razdira in uničuje, ni pametna. **Kmečki človek in njegova rodbina je navezana na zemljo, od katere živi. Njegov dom, to je kmečki dom, pa bodisi velik ali majhen, je del domovine.** In ko je domovina v nevarnosti, ve, da je v nevarnosti tudi njegov dom in zato je v slučaju napada od zunaj vedno pripravljen svoj dom braniti, tudi za ceno svojega življenja, prav tako kakor bi reševali svoja ali svojih sosedov poslopja, če jih po nesreči napade požar, ali kakor hiti spravljati na varno svoje pridelke, ako mu preti huda ura.

Kmečko ljudstvo, mož ali fant, je torej že po svoji miselnosti, po svoji vzgoji in po svojem poklicu miroljubno. Ako bi kmečko ljudstvo odločevalo vedno in povsod, lahko mirno trdim, da bi ne bilo nikoli več vojne, da bi narodi živeli mirno drug poleg drugega. Geslo, ki ga često slišimo: »Tujega nočemo, našega ne damo«, se je porodilo iz kmečkih glav, iz kmečkega dela in kmečkega pogleda na svet in človeka. Narodi so večni, ne toliko zaradi svoje civilizacije ali kulture, temveč radi odpora kmečkega človeka, ki noče zapuščati svojega doma. Na tisoče je primerov, ko je vsled sile ali pretečega osiromaševanja bil naš kmečki človek prisiljen se začasno izseliti. Lahko mirno rečem, da so vsi naši izseljenci, bodisi da so odšli v sosedne države ali pa celo v prekoceanske dežele, odšli od doma z mislijo in s trdno voljo, da se zopet novrnejo. Velikanska so premoženja v celoti, ki so jih naši kmečki izseljenci pridobili s težkim in poštenim delom v tujini in katera so vrati zopet svojemu staremu kraju, svoji domači zemlji, svoji občini in svojemu rojstnemu kmečkemu domu. Narod, ki se svoje zemlje drži, ne more nikoli propasti, četudi se zgodi, da nasilje prežene njegov materinski jezik iz urada, iz šole ali celo iz cerkve. Samo tisti narodi morejo propasti, ki so **zgubili spoštovanje in zaupanje do zemlje**, ki jih je hranila v mladosti. Zato je tudi iz stališča države več kot jasno in otipljivo, da je državno življenje, da je država in vse, kar je z njo v zvezi, močno in nepremagljivo šele takrat, ko se v kmečkih glavah in dušah zbudi prepričanje, da je **država njegova in zanj**, ker ni ničesar drugega kot zajednica in širša skupnost kmečkih domov in vasi. Ko prodre to prepričanje, bo tudi skupno življenje v državi znosljivejše in zadovoljivejše, ker državna misel ne bo več odvisna od kazenskih določb zakonov in prisilnih ukrepov, ker bo prešla v dušo posameznega človeka. Najbolj trdna opora med posamezniki pa bo zopet kmečki človek, ki mu ni vseeno, ali biva danes tu, jutri tam, temveč se krčevito drži svoje zemljice, pa naj je ta še tako peščena in skalovita.

Ker morajo biti pripadniki našega pokreta predvsem kmečki možje in fantje, ki bodo to skupno svoje hotenje prinesli v naše vrste, bo tudi naš pokret dobil trdno in

nezlomljivo oporo za poštenje in priprostost ciljev in namenov te naše organizacije.

Bili so časi, ko se je kmečko ljudstvo razdvajalo po nekakih političnih idejah in nazorih. Danes gledamo na našo bivšo politično zgodovino s treznejšimi in jasnejšimi pogledi. Pojdite v katerokoli vas ali naselje in kmečko ljudstvo vam bo v zaupnem razgovoru rado priznalo, da so bili ti prepiri in nesporazumi **prinešeni v naše vasi iz mest** in od ljudi, ki niso spoštovali temeljev kmečke kulture in kmečkega življenja. Po 6. januarju 1929, ko je naš kralj razgnal stare politične stranke in ukazal politični mir, se te kraljeve določbe ni nihče bolj razveselil kakor prebivalci naših vasi, ki so v svojih dušah **umetni razpor** medsebojno vedno obsojali, pri vsaki priliki ponavljajoč, da je **sloga kmečkemu ljudstvu** pri vseh javnih zadevah ravno tako potrebna, kakor ob požaru ali ob hudi uri. Naš pokret ima tudi to nalogo, da vse tovariše iz svetovne vojne, pa tudi one, ki so postali naši tovariši šele po vojni, **združi v tisti veliki vzajemnosti, ki je bila preizkušena v bataljonih, v strelnih jarkih in ujetniških taborih.** Takrat med nami ni bilo razlike po političnih idejah in svetovnih nazorih. Sila in potreba vsakdanjega življenja nam je diktirala **solidarnost**, skupno voljo braniti se in vzdrževati. Tudi **nadloge** današnjega življenja so tako velike, da jih moremo premagati in ublažiti samo s **skupno voljo in v skupni organizaciji**, ki ne izključuje nikogar, ki je **pošten** in se ni **omadeževal s samopašnostjo in krivicami nad svojim bližnjim.**

Spoštovani zborovalci, dragi tovariši!

Podčrtaval sem v svojem govoru pomembnost kmečkega človeka in kmečkega dela v kmečki državi. Ne govoril pa bi pravično in v smislu kmečke pameti, ako bi dejal, da kmet izključuje druge stanovne in njihovo pomembnost za človeško družbo. Nikoli še niste doživeli, da bi kmet druge stanovne **zaničeval**, že zaradi tega ne, ker je bil **sam tako često zaničevan in bil razžaljen.** Njemu je ta miselnost tuja. **Kmečko ljudstvo prav dobro ve, da so vsi delavni in produktivni stanovi za vsako državno življenje potrebni in nujni. Obsoja samo izkoriščevalce**, ki ne poznajo **nobenih skupnih interesov**, ki jim ni ne za zemljo, ne za občino, ne za državo. V svoji **kmečki demokraciji** je kmečko ljudstvo najbolj pravično do vseh, ker mu **njegove življenjske izkušnje nalagajo spoštovati vsako delo, kajti vsako izvršeno delo je koristno tudi zanj.** Hotel sem samo poudariti, da je v kmečki državi, kakor je Jugoslavija, **solidarnost vseh delavnih ljudi mogoča in najboljše** nastavljena, ako temelji **na pravičnosti in izkušnjah širokih** oblasti našega kmečkega prebivalstva. Nikoli se ni kmet upiral izvrševati dolžnosti nesebično, ako so izvirale iz potreb skupnega državnega in narodnega življenja. Če o takrat, ko se mu je delala krivica in ko so se tudi krivična bremena nalagala na kmečke hrbte, kmečko ljudstvo ni odreklo, temveč je komaj malo zastokalo in potožilo nad slabimi časi. Zato smatram, da bo tudi naša bodočnost lepša in svetlejša, ako bomo večkrat vprašali za svet in mnenje preprostega človeka, ki ga je borba za zemljo in z naravo **izšolala bolj** kakor more katerakoli šola izobraziti človeka. Naše javne zadeve se bodo reševale pravično, naša država bo trdna, da je peklenska vrata ne bodo premagale, ako se bomo ravnali **po duhu in po pameti ljudi, ki vse svoje življenje delajo zares v občo človeško korist**, obenem tudi v korist svojega doma in svoje domovine.

Poklicani smo in voljo imamo prinesiti in ustvariti med nami doma **ново življenje.** To novo življenje more vzkliti iz solidarnosti vseh delavnih poklicev in vseh koristnih stanov. Priče smo velikih dogodkov v svetu in velikih ter **potrebni sprememb pri nas doma.** Kdo je bolj noklican postati **nosilec tega novega hotenja in tega novega življenja**, kakor mi, ki nas dolžnost kliče, da **v slučaju potrebe in nevarnosti branimo svojo zemljo, svojo državo in svojega kralja** ne samo z besedami in ne samo s praznim

navdušenjem, temveč s svojim telesom in svojim življenjem. Kakor vojaki vedo, da v trenutku borbe in obrambe ne more in ne sme biti nobenih izjem, da smo pred sovražnikom in njegovim orožjem vsi enaki — prav kakor pred Bogom — tako tudi v naši borbi, ki jo načenjamo, ne sme biti nobenih privilegirancev in nobenih izjem. Mirno smo več kot desetletje v zatišju in ozadju čakali, da se najdejo ljudje, ki bodo dali pobudo, da se s starimi navlakami pomeđe in se začne novo življenje, primerno današnjemu času. Videli smo na delu mnogo poklicanih, toda še več nepoklicanih, ki jim je bil narod in država samo krinka, s katero so pokrivali ali svojo nezmožnost ali pa celo svojo sebičnost in častihlepnost. Mi kličemo skupaj vse bojevnike širom naše dežele in širom naše države, da skupaj na temelju solidarnosti vsega naroda izvedemo naš program, ki zahteva tudi za naš narod svoj košček sonca na zemlji in enakopravnost v zboru kulturnih narodov. Na znotraj pa hočemo delo in zaslužek z delom, ki bo v skladu s koristmi vsega naroda in naše domovine. Zato naj gre naš glas, izgovorjen v tej dvorani, ne samo po našem mestu, temveč po vsej državi v vsako vas, v vsako hišo, da bo prinesel trudnim dušam novo svetlobo in nove nade, da bo življenje na naši zemlji v naših vaseh in mestih dobilo nov izliv energije za novo delo, za enakopravnost vseh stanov in vseh delavnih poklicev v skupno dobro, v dobro naše domovine in naše države!

Vse dopise, naročila in oglase pošiljajte na uredništvo in upravo »Bojevnika«, Ljubljana, Poljanska cesta 48. Čekovni račun št. 13051.

Zbor združenih bojnih organizacij

se je vršil v nedeljo 7. t. m. dopoldne v veliki dvorani Uniona, ki je bila nabito polna samih resnih fantov in mož. Bila je to mogočna manifestacija novega pokreta, ki ga započenjajo združeni bojevniki v dravski banovini.

Predsednik akcijskega odbora dobrovoljec Kuster, je otvoril zbor ob pol 11. uri, spominjal v uvodu na kraljev manifest pred petimi leti in njega pomen na današnje zborovanje. Dalje pa je v vojaško zanosnem, jedrnatem svojem govoru podal načela dobrovoljcev in združenih borcev, ki bodo prelomili s starim časom in započeli oblikovati novo dobo. Njegovemu načelno zasnovanemu govoru je sledilo burno pritrjevanje. Po intonaciji državne himne je bila odana vdanostna brzjavka kralju.

Tov. L o r g e r, prvi podpredsednik akcijskega odbora, je v pikrih besedah obsodil neznane denuncijante, ki skušajo pri osrednji vladi očrtniti in onemogočiti idealno započeto delo borcev s podtikanjem protidržavnosti. Z govornikom je bil ves zbor soglasen v obsodbi takih podlosti.

Tov. S t a n e V i d m a r, član akcijskega odbora, je v široko zasnovanem govoru očrtal temno in jasno plat našega gospodarstva. Podal je tudi gospodarski načrt združenih borcev, ki gre za osamosvojitvijo; Slovenec bodi na svoji zemlji svoj gospod; posebna briga zadružništvu, oster boj korupciji, brezposelnim dela in kruha, a izkoriščevalce pred puške. Govornik je bil od časa do časa prekinjen z gromnim odobravanjem. Njegov govor bo priobčen v celoti v »Prelomu«.

Tov. M a r i n k o je nastopil v imenu bojevnikov. Njegov govor o našem kmetstvu prinašamo v celoti.

Tov. Š t e f e je govoril o križevem potu živih vojnih žrtev, ki pa kljub svoji bedi odklanjajo miloščino, temveč zahtevajo le pravico in to, kar jim gre in kar narod zanje plačuje v svojih visokih dajatvah.

Pozdravil je zbor tudi zastopnik glavnega združenja vojnih invalidov. Dalje so poslali pozdrav Majstrovi borci ter neka novo se snujoča fronta, katere cilji nam pa še niso znani.

V imenu četnikov je izjavil tov. K a p u s, da je smer novemu gibanju svoboda duha in pa svoboda onih naših, ki čakajo rešitve za mejami.

Tov. F a b j a n č i č, član akcijskega odbora, je podal historijat novega gibanja, kateremu so dali inicijativo in idejno smer vojni dobrovoljci. Obrazložil je dalje program Združenja borcev, ki je tak, da mu je vsa dvorana enodušno in viharno pritrjevala.

Za tem je zbor zapel himno »Hej Slovani« s spremljevanjem godbe, nakar je tovariš Kuster javil zboru razhod.

Brat proti bratu

Pri opisovanju bojev z Rusi v svetovni vojni pogosto beremo takole ali slično: Začeli smo prodirati proti sovražniku... vso noč so čete zasledovale sovražnika... ob prvem svitu je začel sovražnik streljati... kamor si pogledal, je kar mrgolelo sovražnika.

In kdo je bil tisti sovražnik? Rusi, naši slovanski bratje. Bratje, dà, bratje! To je bila samo nemška politika, da so se morali avstrijski Slovani bojevati proti bratom po krvi in jeziku. Že pred svetovno vojno nam je bilo tesno pri srcu, če smo pomislili: Kaj bo, če pride do vojne? Avstrija zvezana z Nemčijo, kako strašno bo, če se bodo avstrijski Slovani morali bojevati proti slovanskim bratom! — In, žalibog, prišlo je do tega. Prišlo, ker v stari Avstriji Slovani v zunanji politiki niso imeli ničesar odločevati. Stara Avstrija je v zunanji politiki vodila čisto nemško politiko. To je bilo seveda nekaj čisto protinaravnega, saj so večino prebivalstva v tej državi tvorili Slovani. Ko se je začela vojna, je zunanji minister Nemčije Betman Holweg nazval to vojno: boj med Slovani in Germani. Torej centralni velesili sta gnali svoje Slované proti bratom po krvi in jeziku.

Avstrijski Slovani so se morali bojevati za nemško zmago proti bratom - Slovanom. Kaj bi se bilo zgodilo, če bi bili centralni velesili zmagali? V tem primeru bi postali Slovani nemški helotje od Severnega pa do Jadranskega in Egejskega morja. Hvala Bogu, da se to ni zgodilo. — Nemci imenujejo vojno med Avstrijo in Prusi l. 1866 »Bruderkrieg« — vojno med brati. Še bolj zasluži to ime vojna, v kateri so se morali Slovani avstrijskih in nemških dežel bojevati z brati — Slovani. Dal Bog, da bi se to nikdar več ne zgodilo, da bi se Slovani klali med seboj za tuje interese. Dal Bog, da bi med Slovani vladala bratska sloga!

Slavoljub.

Pot v robstvo

Ubral jo je čez drn in strn, ne meneč se za prestrašeno vpitje »najvišjega«. Premetavajoč ga sem in tja, je kot vihra pridrvela v taborišče Campo Faro naravnost pred komando. Zaradi prehitrega pristanka dvokolesne »carrozze« je zletel »najvišji« v velikem loku naravnost pred noge komandantu tabora. Preklinjajoč, se je ob splošnem krohodu tovarišev pobiral ter pri tem otipaval kosti, če so še cele. Ker se mu razen prestanega strahu ni zgodilo nič hudega, smo mu po tako »navdušeni«, a srečno prestani vožnji, čestitali vsi vprek. Da ste ga videli, kako je divjal, pa ni nič pomagalo. Vsi smo uživali in prišli na svoj račun ter smo se tako revanžirali. Ni kazalo nadlegovati ga bolj, ker smo se bali, da ne bi kdo »slabše« izhajal. Ob navdušenju nad prestano avanturo ali pa od jeze se je pobral v kantino, kamor je dobričina povabil čez čas tudi nas na požirek črnine. Kantina, ki jo je upravljal tov. Miletič v družbi s tov. Bogdanom (oba tudi jetnika), je bila dokaj bogato založena z vinom, rumom, slanino, mlečnimi konzervami in mnogimi drugimi dobrotami. Vse to blago je dobivala največ z zamenjavo oblek. Tovariši, ki so prejeli nove obleke, so jih nosili v kantino. Menjali so jih tam za stare cape in so razliko »pretopili« v razne »dobrote«, ki jih je bilo tu mnogo. Kantina pa jih je odvajala ladiam, ki so vse to prevzemale zopet v zamenjavo za »dobrote« in tihotapile na celino, kjer so se obleke zaradi pomanjkanja dobro prodale. Sicer je bilo to najstrožje prepovedano, toda kdo se je menil za to.

V tej kantini smo se zbirali vedno, kadar nas je slučajno kaj »tiščalo« v žepih, zlasti vsako drugo soboto, ko je bil plačilni dan. Omeniti sem namreč pozabil, da smo za svoje delo prejeli dnevno po 15 centesimov. Naš »najvišji« je imel, kakor se spodobi, nekoliko več. Izplačeval nas je kar on, in sicer vsakih štirinajst dni. Takrat je bilo veliko veselje in praznovanje. V prvi vrsti smo se »založili« z »božjo travico«, tobakom, »Toškanec« imenovan. Bil je mnogo slabši in debelejši od našega današnjega tobaka, ki ga rabimo za pipo. Ako nam je ostalo še kaj »prikiska«, smo si privoščili tudi kako cigareto, seveda »najboljše« vrste, »Popolare« po imenu.

Izplačevanje zaslužka je bila tudi posebnost svoje vrste. Ko so prejeli zaslužek živeči tovariši, so prišli na vrsto tudi oni, ki smo jih že davno zagreblili in oni, ki jih že davno ni bilo več na Asinari, bili pa so še vedno zapisani v plačilnih listah. Za podpisovanje takih tovarišev je najvišji pozval k sebi v svojo »vilo« le najzvestejše tovariše. Podpisovalo se je na razne načine in ne samo z desnico, pač pa je zelo dobro služila tudi levica. Samo da je bil podpis, če tudi je bil še tako čudno oblikovan. Še danes se čudim tako »dobri« administraciji naših »gospodarjev« in njihovi naivnosti. Saj so imeli v svojih rokah ujetniki najvažnejše funkcije po pisarnah, celo blagajno. Najbrž je to pripisovati dejstvu, da so bili med italijanskim moštvom nepismeni. Ko smo podpisovanje končali, je bilo denarja dovolj. Tov. Miklavčič nam je kar mignil in na mah smo se znašli v kantini. Tu smo imeli tudi »pildke«, ki so bili mnogim tovarišem v pogubo. Nekateri so bili vprav zaljubljeni vanje. Ljubimkali so z njimi toliko časa, da so se »posušili«, potem so pa klaverno zapuščali kantino drug za drugim. Ako se je taka nesreča pripetila tov. Žanetu, je bil edini, ki ni prav nič žaloval. Pripomnil je le, kakor dobljeno, tako izgubljeno, denar mora pač v promet. Tako se je do prihodnjega plačilnega dne običajno pisal le s tremi »puštabami«, kakor je v šali vedno sam rekel. (Dalje prihodnjič.) Ivan Rozina.

„Samopomoč“ bojnikov

Izredni občni zbor »Samopomoči Zveze bojnikov«

je bil v nedeljo, dne 26. novembra 1933, pri tov. Leopoldu Zupančiču. Udeležilo se ga je veliko število članov, od večine članov je imel pooblastilo odbor, da jih zastopa. Zbor je bil napovedan za 10. uro, otvoril ga je pa ob 1/211 načelnik tov. Rozina, ki je pozdravil navzočne in ugotovil sklepčnost na podlagi § 18. pravil. V izbranih besedah je pojasnil stanje blagajne ter omenil, da je članstvo radi ukrepov kr. banske uprave zbegano in radi tega vedno v manjšem številu vplačujejo posmrtninske prispevke. Bojimo se, da prispevki že itak neredno plačujočih članov popolnoma izostanejo. Na podlagi zadnjih določil, ki jih je izdala kr. banska uprava, v katerih zahteva kapitalno kritje, je blagajni s takim številom članstva, kot je naša, onemogočeno poslovanje, zlasti ker naši člani ne bi zmogli visokih predvidenih dajatev. Po njegovem poročilu se je razvila daljša in obširnejša debata. Končno je predlagal član Samopomoči tov. Kukovica iz Dev. Mar. v Polju, naj se pomožna blagajna likvidira in ustanovi zadruga ali podporno društvo. Člani, ki bi pristopili k tej novi zadrugi ali društvu, naj bi bili oproščeni plačanja vpisnine. Občni zbor je soglasno osvojil ta predlog in pooblastil upravni odbor, da izvrši likvidacijo in ustanovi podporno zadrugo ali podporno društvo, ki bi bila v korist članstvu ter bi mu nudila podporo ob najtežji priliki. Tovariš Rozina je tudi poročal, da bo treba izplačati še 14 smrtnih primerov, za katere še nismo iztirjali članov in jih po sedanjih izgledih tudi ne bo mogoče. Da bi pa svoji pokojnih vendar dobili vsaj nekaj, predlaga, da se razdeli v ta namen obstoječi rezervni sklad. Tudi ta predlog je bil soglasno sprejet in je po občnem zboru upravni odbor res izplačal vse smrtne slučaje, kolikor je bilo prijavljenih.

Z ozirom na navedene sklepe občnega zbora sporočamo vsem članom, zlasti onim, ki se zbora niso udeležili, naj ne pošiljajo mrtvaških listov in polic, ker z likvidacijo blagajne in razdelitvijo rezervnega sklada za prej omenjenih 14 smrtnih primerov, nima blagajna nobene gotovine več. Vložili smo na kr. bansko upravo nova pravila za podporno društvo

ter upamo, da bodo zadovoljila vse člane bivše pomožne blagajne. Ko bomo dobili pravila odobrena od banske uprave, bomo obvestili vse člane pismeno ter jih pozvali, da se vpišejo v društvo. Dotlej pa prosimo, da se člani ravnajo po gornjih navodilih in naj si ne delajo nepotrebnih stroškov z mrliškimi listi in nepotrebnim pisanjem.

I. R.

Dopisi

»Prelom«. Izšla je 1. štev. tega lista, ki ga izdajajo in urejujejo glavni funkcionarji »Boja« in je pisan povsem v duhu združenih bojnih organizacij. List toplo priporočamo našim čitateljem in skupinam, kjer bodo našli tudi program »Boja«. »Prelom« bo izhajal dvakrat na mesec in bo stal na leto 20 Din. Naroča se pri upravi: Breg št. 10—12 v Ljubljani.

Združenje borcev Jugoslavije ima do nadaljnjega svojo pisarno v Šentpeterski vojašnici v prostorih obl. odbora vojnih invalidov. Pojasnila se dajejo vsak dan od 3 do 5 pop., ob nedeljah od 10 do 12 dop. Tel. 30-40.

Zagorje ob Savi. Občni zbor skupine bojevnikov v Zagorju se vrši v nedeljo, dne 28. januarja 1934, ob 9. uri v prostorih gostilne Ranzinger Jožef v Zagorju. Tovariši, udeležite se vsi občnega zbora. Pripeljite tudi tovariše, ki še sedaj od daleč gledajo na nas. Ta občni zbor je izredno važen, ker je na dnevnem redu tudi točka o spremembi pravil. Vljudno vabimo tudi tovariše sosednjih skupin, da nas ta dan obiščejo.

Skupina bojevnikov Litija je na dan Vseh svetnikov počastila umrle bojevnike iz svetovne vojne s tem, da je njih grobove okrasila s cvetjem. Šolarji litijske osnovne šole so grobove že prej lepo očistili in jim na večer prižgali sveče. Ob 20. se je zbrala na pokopališču velika množica ljudi, med njimi skoraj vsi bivši vojaki tudi oni, ki še niso člani skupine. Na pokopališču je vrla gasilska godba iz Litije pod vodstvom kapelnika g. Kelemeniča odigrala »Oj Doberdob« in nekaj žalostink. Dne 1. decembra lani, na dan Ujedinjenja, se je litijska skupina bojevnikov udeležila ob 8. službe božje z več odposlanci. Zvečer se je pa skupina skoro polnoštevno udeležila povorke, ki se je vršila v spomin 15letnice osvobodjenja Jugoslovancev. Pri tej povorki so bila zastopana vsa litijska in šmarska društva ter zastopniki vseh uradov in oblasti. Največ se je pohoda udeležilo bivših bojevnikov.

Skupina bojevnikov Ljubljana-Moste. Na prvi redni odborovi seji se je konstituiral odbor sledeče: predsednik Rozina Ivan, podpredsednik Kovič Karl, tajnik Zorič Viktor, nam. Zupančič Avgust, blagajnik Klešnik Ivan, nam. Požar Vinko, gospodar Ravber Vinko, nam. Roth Franc, arhivar Cizelj Franc in knjižničar inž. Gosar Tone; pregledniki pa so: dr. Perko Milan, Poženel Franc in Somrak Albin. Sklenjeno je bilo, da se vsakoletna vrtna prireditev vrši letos 3., odnosno v slučaju slabega vremena 10. junija, nakar opozarjamo vsa društva v naši občini pa tudi vse okoliške bratske skupine, da navedena dneva ne prirejajo svojih prireditev. Meseca junija se bo vršila tudi tombola. Na poziv občine, da tudi kaj prispevamo za brezposelne v naši občini, se je sklenilo prirediti gledališko predstavo, katere čisti dobiček se bo porabil v ta namen. Dan prireditve bo pravočasno objavljen. 2. in 3. decembra l. l. smo vprizorili kot krstno predstavo Mati-čičevo vojno dramo »Prvi val« v Ljudskem domu. Dočim je bila premiera radi neugodnega vremena slabše obiskana, je bila pa pri reprizi dvorana popolnoma zasedena. Drama se odigrava na Krasu in nazorno pokazuje domoljubje našega naroda. Vsem skupinam jo prav toplo priporočamo. Za Božič smo razdelili med brezposelne člane 1000 Din. Zadnji dan starega leta pa smo ob številni udeležbi naših članov pokopali tov. Valentina Vojsko, ki je preminul zadet od kapi. Svojem pokojnega naše najgloblje sožalje. Redne seje odbora se vrše vsak drugi torek v mesecu, nakar opozarjamo člane, ki imajo kake prošnje ali pritožbe. Govorniški in po možnosti tudi tečaj za dopisovanje bo otvoren v februarju t. l. Člani, ki imajo veselje do tega, naj se prijavijo pri podpreds. tov. Koviču na Zaloški cesti ali pri odboru.

Iz Trbovelj. Dne 10. decembra l. l. smo spremili k zadnjemu počitku našega dragega tovariša, agilnega in navdušenega bojevnika Franca Gračnarja. Bolehal je že dalj časa na zavratni boleznii, ki si jo je nakopal v svetovni vojni. Med Zagorjani in Trbovljani stoji mala vasica, tukaj si je naš tovariš Franc postavil lastno ognjišče, s pridnimi rokami je zgradil malo hišico v nadi, da bo enkrat v miru in pokoju užival poslednje žarke zlatega sonca. Prohibetela ga je usoda. Kruta smrt ga je iztrgala iz naročja

njegovih dragih in nas tovarišev. Pokojnika smo spremili ob veliki udeležbi naših tovarišev na zagorsko pokopališče. Poslednjo čast mu je izkazal tudi naš neumorni predsednik in se poslovil ob odprtem grobu od pokojnika z ganljivim in pretresljivim govorom. Naj ti bo, dragi tovariš, lahka zemljica naša, na svidenje na zbirališču vseh vojnih trum!

Vsi ljudje so oblečeni, vendar niso vsi zadovoljni. Zadovoljni so samo oni, ki kupujejo tkanine za obleke in perilo pri A. Žlender, Mestni trg 22.

Peravnajte naročnino, saj znaša le 10 Din za vse leto!

Vpišite sebe in svojce v Samopomoč bojnikov!

Pridobivajte nove naročnike!

Razno

Londonški vojni muzej South-Kensington ima jako interesanten oddelek, v katerem so spomini angleških vojakov, ki so zbežali iz nemškega ujetništva. Videti je na primer očala, katerih se je posluževal letalec Rathbone, da je delal vtis trgovskega potnika. Star panama-slammnik je nosil kapitan Leggett, ko je ušel iz ujetniškega taborišča. Russell se je pri begu poslužil nemškega dežnega plašča. V zbirki je videti improvizirane kompase, male črteže poti in smeri, ki so si jih ujetniki v prvi sili sestavljali, da so se mogli orijentirati. Kot posebno zanimivost kažejo pismo, ki je s čudovito majhnimi črkami spisano na ozkem traku papirja, s katerim je letalski poročnik Josall sporočil svoji družini, da še živi.

Nešteto takšnih spomenikov bi bilo mogoče zbrati tudi v našem muzeju. Toda nihče ni prav mislil prva poveljna leta na kako zbiranje in tako se je večina porazgubila. Skoraj ničesar iz vojne dobe nismo ohranili našim zanamcem. In vendar bi mogli tudi med nami Slovenci dobiti mnogo zanimivosti, ki bi poznejše čase spominjali na veliko vojno dobo.

Zahvala.

Podpisana Ana Gračnar se tem potom iskreno zahvaljujem tov. bojnikom skupine Trbovlje, da so ob žalostni priliki smrti mojega moža tako požrtvovalno, res s pravo tovariško pieteto, spremili dragega mi pokojnika k večnemu počitku. Ta velika tolažba tako zvestih tovarišev mi je vtisnila v srce neomejno in večno hvaležnost.

Ana Gračnar,
Praproče št. 30, Zagorje.

FRIGIDAIRE

električno - automatično
hlajenje.

Za gospodinjstvo in obrt

Proizvod

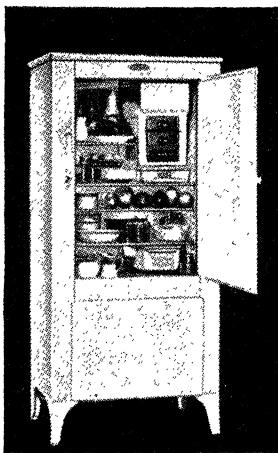
GENERAL MOTORS

Direktni uvoz in izključna
pravica prodaje v
kraljevini Jugoslaviji

JUGOTEHNA d. z.
o. z.
LJUBLJANA

Gospodarska cesta 1-3

Podružnice v Zagrebu, Beogradu in Splitu

I. I. NAGLAS

TOVARNA POHIŠTVA

L J U B L J A N A

U S T A N O V L J E N A 1 8 4 7

Vse naše tovariše pozivamo, da se pri nakupu blaga in v poslovnih zadevah obračajo na tvrdke, ki oglašujejo v našem listu.

Koiesa
Auto-materijal
Zimsko-sportno blago

Kupite poceni in prvovrstno pri

A. GOREC d. z. o. z.
LJUBLJANA, TYRŠEVA C. 1
Palaca Ljub. kred. banke

*Veselo in srečno novo leto žele iz Trbovelj
vsem tovarišem bojevnikom:*

Odbor Skupine bojevnikov, Trbovlje	Medvešček Anton, manufaktura in izdelovanje oblek
Zavalovšek Ivan, urar, Trbovlje-Vode	Raspotnik Jože, točilnica, dolenjska vina Retje 57
Ternovic Franc, gostilna „Pod skalco“	Kukenberg Andrej, čevljarški mojster Trbovlje 2
Kolbezen Herman gostilna pri „Volkarju“	Plevčar Jože, mesar in prekajevalec Trbovlje 1
Kuhar Herman, trg. vrtnar Trbovlje-Vode	Jug Filip, čevljarški mojster, Trbovlje 1
Dragotin Radej, trgovina z mešanim blagom	Hutar Maks, damski frizer in brivec (trajno kodranje 60 Din) Trbovlje 2
Zupan Karel in Alberta, trgovina in delikatesa	Škerbič Miloš, krojaštvo manufaktura za dame in gospode
Kozina Karel, slašičarna, Trbovlje 1	Kačnik Ivan, avto-podjetje, Trbovlje 2
Pavlenč Anton, strojno mizarstvo, Trbovlje 2	

Srečno novo leto

želi vsem čitateljem tvrdka

F. KOLLMANN

zaloga stekla, porcelana, kera-
mike in laboratorijskih predmetov

Veselo in srečno novo leto

želi
vsem svojim cenj. odjemalcem
in prijateljem

Medić-Zankl

Ljubljana

Razkuži svojo kri z radioaktivno rogaško slatino!

Radioaktivna rogaška slatina vsebuje vse one nosilce energije, organske in anorganske soli, apno in druge v lahko sprejemljivi obliki, ki so neobhodno potrebne za ozdravljenje in ohranitev zdravja telesa. Radioaktivna rogaška slatina izločuje tudi vse žilindraste zaostanke presnove, ki obremenjujejo in zastrupljajo kri in ki so vzrok največ boleznim. Če hoče človek biti zdrav in odporen proti napadom raznih boleznim, mora vse te strupene snovi dnevno odpraviti iz telesa. To pa se najlažje doseže z rednim pitjem radioaktivne rogaške slatine. Radioaktivna rogaška slatina je poceni in se dobi v vsaki trgovini.

Skladišče rogaške slatine v Ljubljani, Gosposvetska cesta 13 (kolizej)

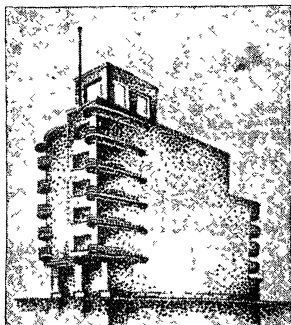
GRADBENO PODJETJE
IN TEHNIČNA PISARNA

MIROSLAV ZUPAN, LJUBLJANA

STAVBENIK

ZAPRISEŽENI SODNI IZVEDENEC

Pošt. ček. račun št. 12.834 — Telefon št. 2103

Beton, železobetonske
vodne zgradbe,
arhitektura
ter vsakovrstne
visoke zgradbe itd.

Sprejemanje
v strokovno izvršitev
vseh načrtov
stavbene stroke

Tehnična mnenja

Zastopstvo strank
v tehničnih zadevah

Za dober RADIO APARAT kvalitetne znamke,
kakor **EUMIG, MINERVA, ORION**, itd.

se obrnite na

RADIOVAL

Ljubljana, Dalmatinova 13. Tel. 3363

kjer boste solidno postreženi

»ORIENT«

D. Z. O. Z.

LJUBLJANA

Tvornica kemičnih in oljnatih barv. Velika iz-
bira slikarskih in pleskarskih potrebščin, štu-
dijskih in umetniških barv. Slikarsko platno.

Čopiči vseh vrst i. t. d.

Prodajalna: Tyrševa (Dunajska) cesta 14

Kaj vse dobite pri nas?

Pletenine
trikotaža
damsko perilo
moško perilo
nogavice
rokavice
ovratnike
samoveznice

Porcelan
steklo
kuhinjska posoda
aktivke
damske torbice
nahrbtnike
turistovske potrebščine
toaletne potrebščine

Damske plašče
damsko konfekcijo
predpasnike
kuhinjske potrebščine
otroške igračke
norimbersko blago
čevlje vseh vrst
iz lastne tovarne

Trgovska hiša

Ant. Krisper

Ljubljana

Stritarjeva ul. 1-3 Mestni trg 26

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE

Ljubljana - Maribor - Celje

Najbolj varna
in najboljša pri-
lika za nalaganje
prihrankov

Za vse obveznosti
hranilnice **jamči**
Dravska banovina
z vsem svojim pre-
moženjem in vso
svojo davčno močjo